

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VII. Quæ D. Augustini fucerit de gratiâ sufficiente sententia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

IV. Dices, in multis est invincibilis ignorantia Dei, ergo non habent auxilium sufficiens ad credendum, cum objectum, Deus scilicet in quem credant, non sufficienter, imò non omnino iis proponatur. Respondetur juxta dicta supra, disp. 2. sect. 2. invincibilem Dei ignorantiam in nemine, nisi ad breve tempus, dari posse, unde hoc non obstat quo minus identidem dari iis possit gratia sufficiens.

V. Hinc ulterius infero lapsis omnibus dari auxilium sufficiens ad respiscendum: non quòd omnibus omnino momenti, & in quibuscunque semper circumstantiis hujuscemodi auxilium habeant; sed opportuno tempore. Hæc, inquit Tannerus tom. 2. disp. 6. q. 2. dub. 2. num. 31. est communis & certa Theologorum sententia, & contrarium erroris condemnat S. Thomas 3. p. q. 86. art. 1. Erroneum, inquit, est asserere, aliquid peccatum esse in hac vita, de quo quis penitere non possit.

VI. Primum, quòd scilicet omnes habeant auxilium sufficiens ad resurgendum, probatur ex Sapientia 11, v. 24, & cap. 12. v. 19, & 20. ubi dicitur Deus dissimulare peccata hominum propter poenitentiam, dare locum ut possint mutari à malitiâ, &c. Deus etiã frequenter invitat homines ad poenitentiam, Venite, inquit Christus, ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos: ergo possunt venire, ergo habent ad hoc gratiam sufficientem. Quare Concilium Lateranense cap. Firmiter definit hominem lapsam posse semper in Ecclesia per poenitentiam reparari.

VII. Secundum, auxilium scilicet ad respiscendum sufficiens omni homini singulis momenti non adesse, sed pro loco tantum ac tempore unicuique dari, optimè ostendit Bellarminus de gratiâ & libero arbitrio, lib. 2. cap. 6. & Vasquez l. p. d. 97. cap. 5. & alii. Ratio est, cum enim gratia hæc, seu auxilium in divinâ inspiratione, & mentis illuminatione situm sit, certum est singulis momenti ab omnibus haberi non posse, sæpe siquidem fomno impediuntur homines, sæpe multi ebrietate, variisque non rarò negotiis distinctis, itaque illis immeriti sunt & absorpti, ut divinis inspirationibus, de lege saltem ordinariâ, locum non relinquunt. Nullus tamen est adultus, rationis usum adeptus, quantumvis profigata vitæ, & innumeris peccatis ac sceleribus onustus, qui internos identidem gratiæ pulsus, Deique ad poenitentiam, vitæque mutationem vocantis motum non sentiat, quibus si aurem præbeat, ad meliorem se frugem recipere, & salutem, Deo uberiora, uti solet, auxilia conferente, obtinere possit. Quod etiam de infidelibus in ordine ad cognitionem Dei, & veræ fidei acquisitionem est dicendum.

Nullus est, qui internos pulsus gratiæ non sentiat.

I. OMNIBUS tamen adultis quovis instante adest auxilium, seu vires sufficientes ad peccatum vitandum: ita Theologi omnes. Ratio est, quia nullus in eo peccat, quod vitare non potest; alioqui ad malum necessitaretur, poenæque ob id esset obnoxius, quod penes ipsum non est declinare, ejusque violatio illi vitio daretur per quod ipsi observatu est impossibile. Hoc autem & contra naturæ lumen est, ut fusè ostendi in Prometheo

Christiano; Disputatione 13. & ipsi fidei adversatur. Quare Innocentius decimus inter alias hæreticas propositiones in libro Cornelii Jansenii reprobata, hanc omnium primam damnavit: *Aliqua Dei præcepta hominibus iustus volentibus, & conantibus, secundum præsentem, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis gratia, qua possibilia fiunt.* Quam propositionem Pontifex ut Temerariam, Impiam, Blasphemam, Anathemate damnatam, & Hæreticam declarat, & ut talem damnat: ergo juxta hanc Pontificis definitionem nulli deest gratia ad præcepta omnia servanda, & consequenter ad peccata vitanda sufficiens. Deinde, si illo instanti, quo quis labitur in peccatum, non habeat gratiam & vires tentationem illam superandi, & non peccandi, ergo necessitatur ad peccandum; quod tamen dici nullo modo potest, estque una ex ejusdem Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi propositionibus ab Innocentio decimo damnatis, quæ sic habet: *Ad merendum, & demerendum in statu Naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à Coactione.* Quam propositionem damnat Pontifex ut Hæreticam.

Dicit Cornelius Jansenius, Iprensis Episcopi Propositiones hæreticæ.

Hæreticum est dicere, non requiritur ad peccandum libertas à necessitate.

Hanc veritatem apertè nobis variis locis tradunt sacræ Literæ: unum tantum locum in præfenti proferam, Ecclesiastici 15. v. 14. ubi sic habetur: *Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilii sui. Adjecit mandata & præcepta sua: si volueris mandata servare, conservabunt te, &c. Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrigere manum tuam: Ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei dabitur.* Plura in hanc rem Scripturæ loca asseram postea, Disput. 85. ubi hanc de libertate quaestionem ex proposito discutiam.

In eadem confirmandâ veritate multi sunt Sancti Patres: sic S. Leo de Deo ait, *Iuste instat præcepto, qui præcurrit auxilio.* S. etiam Chrysostomus hom. 16. in Epist. ad Hebræos: *Non potest, inquit, dicere non possum, neque accusare, conditorem: si enim impotentes nos fecit, & deinde imperat, culpa ejus est.* Et paulò post: *Si voluerint, omnes poterunt; habemus quippe cooperatorem, & adiutorem Deum &c.* Idem clarè docet S. Hieronymus in Epist. ad Cyprianum: *Homo, inquit, à principio conditionis, Deo utitur adiutore: & statim subdit: Nihil boni operis agere potest absque eo, qui ita concessit liberum arbitrium, ut suam per singula opera gratiam non negaret.* Idipsum docent alii Patres, apud quos nihil frequentius, quàm Deum homini, ad non peccandum auxilium, seu vires nunquam denegare.

II. Auxilium ad non peccandum semper adesse docet Scriptura.

III. Eadem veritas probatur ex Patribus.

SECTIO SEPTIMA.

Quæ Divi Augustini fuerit de Gratia sufficiente sententia.

NON levis inter Auctores est de sententiâ S. Augustini circa Gratiam sufficientem controversia: ejus proinde mens paulò accuratius est investiganda. Difficultatem imprimis facit id quod in expositione Epistolæ ad Roman. scripsit S. Doctor, ubi de Pharaone loquens, sic habet: *Non ergo hoc illi imputatur, quòd tunc non obtemperavit, quandoquidem obdurato corde obtemperare non poterat; sed quia talè se præbuit, cui cor obduraretur.* Ergo secundum S. Augustinum defuit Pharaoni gratia, seu vires quibus Deo obtemperare potuisset. Secundum Divi Augustini locum, qui divinz

1. Difficultas de mente S. Augustini circa gratiam sufficientem.

De Pharaone.

Gratiæ assertoribus facescit negotium, est lib. de Correptione & gratiâ, cap. II. tomo septimo, ubi hæc scribit: *Quod si homini defuisset adiutorium Dei in statu innocentie, non utique sua culpa cecidisset, nunc autem quibus tale adiutorium deest, jam pœna peccati est, quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum.* Ergo juxta Divum Augustinum deest quibusdam gratia sufficiens, seu auxilium, de quo in præsentî disputamus. Tertiò S. Augustinus tom. 7. ad articulos sibi falsò impositos, artic. 7. affirmat *Neminem deserit à Deo, nisi prius ipse deserat Deum.* Quod etiam habetur in Cœcilio Tridentino, Sess. 6. cap. undecimo. Aliquos ergo ita deserit Deus, ut vitare peccata non possint. Hæc fere sunt, quæ contra gratiam sufficientem ex S. Augustino afferri solent.

Carenzia gratiæ pœna peccati.

Neminem deserit Deus, nisi is prius deserat Deum.

II. Variâ variâ de mente S. Augustini circa gratiâ sufficientem opinamur.

III. Sapè affirmat S. Augustinus datur omnibus gratiam sufficientem.

S. Augustinus Pharaonem comparat cum Nabuchodonosore.

IV. Docet Scriptura peccasse Pharaonem, non dimittendo populum.

Obduratio non tollit antecedenter potentiam peccandi.

V. Expositio prima testimoniis S. Augustini in Epistolarum ad Romanos.

sententiam, maximè cum juvenis adhuc, & ante susceptum episcopatum se hunc librum scripsisse asserat, nec divinæ gratiæ mysterium adeo tunc ei fuisse perspectum, ut testatur lib. I. Retract. cap. 23. Nec contra hoc urget quod assert P. Vasquez hic, Disp. 97. cap. 2. num. 15. S. Augustinum scilicet, esto multa in expositione illâ Epist. ad Rom. retractaverit, hunc tamen locum nunquam correxisset: hoc inquam non urget, revocavit enim cum in acta exercito, in posterioribus scilicet, majorisque auctoritatis libris sæpius docendo contrarium. Imò cum libro illo primo Retractionum, ut vidimus, affirmet se, dum illum librum scriberet, naturam divinæ gratiæ non adeo penetrasse, sufficienter insinuat, suam de gratiâ sententiam non esse inde eruendam.

Disputatio de Pharaone & Nabuchodonosore.

Ad secundum D. Augustini testimonium quod attinet, supra num. 4. allatum, ubi asserit, *Si Angelo vel homini, quam primum facti sunt, hoc adiutorium defuisset, non utique sua culpa cecidissent:* Hoc inquam S. Doctoris dictum æquè urget Calvinum & Janfenium; cum negent ipsi ullam omnino cuiquam in hoc statu dari gratiam, quæ effectu careat, seu quæ tantum sit sufficiens, quod hic expressè negat S. Augustinus. Certum itaque videtur, non hic loqui S. Augustinum de lapsu in peccatum, sic namque loqueretur pugnantia: perinde enim est ac si diceret, eos culpan admitturos sine culpâ, peccatum quippe omne essentialiter est culpa. Senfus ergo illius dicti est, si Angelus & homo ab initio non habuissent adiutorium illud, seu gratiam excitantem, sine suâ culpâ cecidissent, seu defecissent à statu merendi; hujusmodi enim auxilium est ad actus supernaturales necessarium, & sine quo nihil vel cogitare boni vel facere quisquam potest sicut oportet. De hac proinde gratiâ paulò antè loquens ait, sine eâ hominem, etiam cum libero arbitrio, bonum esse non posse: hæc quippe est totius ædificii supernaturalis fundamentum: est primum mobile in illo ordine, cujus proinde motu cessante, cæteri, qui inde pendent, motus cessent oportet.

VI. Quo sensu loquitur S. Augustinus, si Dei adiutorium non habuissent, sua culpa non cecidissent.

Gratiæ proinde est totius ædificii supernaturalis fundamentum.

Hinc etiam facillè solvitur, quod eodem loco, de hæc gratiâ loquens addit S. Augustinus: *Nunc autem quibus deest tale adiutorium, jam pœna peccati est.* Primò enim intelligi hoc potest de damnatis, qui suâ culpâ, ob peccata scilicet, dum in vivis essent, admitta, & finalem in iisdem impœnitentiam, omni jam gratiâ, & supernaturali dono orbantur. Cum enim finis supernaturalis, Dei scilicet visio, sit ipsis impossibilis, media omnia ad finem illum consequendum proportionata illis denegantur, utpote quæ habere non possent effectum, sicque nullo iis sine darentur. Quod verò subjungit S. Doctor, *Quibus autem datur, secundum gratiam datur,* intelligitur de adultis omnibus, in via hæc existentibus; nascimur enim omnes filii iræ; unde quicquid nobis datur gratiæ, ex gratia datur, ut optime ostendit Beilarminus libro secundo de gratia, cap. quarto.

VII. Quibus proinde est peccati pœna, qui in vivis sunt, non habent gratiam.

Secundò illud Divi Augustini dictum intelligi potest, non quòd ulli semper desit hoc adiutorium, sed quòd non omni tempore, seu singulis momentis hujusmodi auxilium habeat peccator, ut convertatur; quòd Ethnici exempli causâ sæpè nullam habeant cogitationem (quamvis nullus sit, qui interdum cum non habeat) qua ad fidem & salutem accedant, juxta dicta Sectione præcedente num. septimo: hoc inquam pœna peccati est, saltem originalis. Singulis tamen momentis habere unumquingue auxilium, seu vires sufficientes ad non peccandum.

VIII. Quod aliis quando desit, non est peccati pœna, nisi est.

SECTIO OCTAVA.

Verum infantibus, qui prius ex hac vita decedunt, quam ad rationis usum pervenerint, Deus providerit media sufficientia.

peccandum, nunquam negat S. Augustinus, nec salva fide negari potest, ut initio hujus sectionis ostensum est.

IX. Explicatur tertium D. Augustini dictum circa gratiam sufficientem.

Tertius denique Divi Augustini locus supra, num. 4. citatus, Neminem scilicet deserit a Deo, nisi ipse prius deserat Deum, duobus modis explicari potest. Primum si dicatur cum Vasquez hic, Disp. 97. cap. 6. num. 35. sermonem illic esse de gratia seu auxilio, non praveniente, sed comitante, seu adjuvante; hoc autem a Deo nemini negatur, nisi ipse prius deserat Deum, ei scilicet non cooperando, sed gratia praveniente, seu excitanti resistendo. Secundò intelligi dictum illud potest, Deum neminem deserere permittive, in talibus scilicet eum circumstantiis relinquendo, in quibus moraliter loquendo sit casurus, & amissurus salutem, nisi ipse Deum, sanctas ejus inspirationes sepius rejiciendo, & per profligatissimam vitam, in omni scelerum genere transactam, prius deserat. Hic tamen, licet in dicto sensu deseratur, Deusque illi uberiora auxilia denegat, opem tamen & vires ad conversionem necessarias, eidem absolute non auferat, sed gratiam ad respiciendum requisitam identidem & robur ad humani generis hostis assultus sustinendos necessarium, peccatumque vitandum semper prabet. Et hoc etiam sensu intelligenda est Sacra Scriptura, dum in ea subinde dicitur Deus excæcare, & indurare peccatores, est eum permittere graves tentationes, & gratiam non ita uberem conferre, licet conferat juxta hætenus dicta sufficientem. De hac autem induratione plura dicentur infra, Disp. 41. sect. 1. num. 11. & 12.

Deseruntur quidam a Deo permittive.

Quo sensu dicitur Deus excæcare, & indurare peccatores.

X. Aliud aperit S. Augustini testimonium pro gratia sufficiente.

Tandem S. Augustinum admisisse gratiam sufficientem constat, præter jam dicta, ex illo quod habet tom. 1. lib. de Gen. contra Manichæos, cap. tertio: Illud, inquit, lumen scilicet Deus parat pura corda eorum, qui Deo credunt, & ab amore visibilium rerum, & temporalium, se ad ejus præcepta servanda convertunt, quod omnes homines possunt, si velint: quia illud lumen omnem hominem illuminat. Quid clarius? Accedit quòd S. Prosper loco supra Sect. 4. n. 7. citato, & alibi, Sanctus etiam Fulgentius epistolâ septimâ, uterque fidelissimus S. Augustini sectator, gratiam sufficientem aperte concedant. Nec ad intelligendum, quamam hac in parte mens fuerit Divi Augustini, parum conducit, quòd Paulus Orosius S. Augustini coætaneus, & acerrimus doctrinæ ejus defensor, in Apologia pro arbitrii libertate, expressè non semel asserat, dari omnibus gratiam sufficientem: & cum multa in hanc rem dixisset, tandem concludit: Ex quo evidentissimè declaratum est, nemini hominum deesse adiutorium, præsertim cum seductor insistat, & insit infirmitas. De gratiâ sufficiente plura dicentur infra, Disp. 120.

Paulus Orosius S. Augustini coætaneus.

XI. Error Iansenii circa impossibilia, & gratiam iis deesse, qua fiant possibilia.

Hinc infero, Jansenium turpiter cum Hæreticis errasse, dum quædam Dei præcepta ait hominibus secundum præsentem, quas habent vires, esse impossibilia, & gratiam iis deesse, qua fiant possibilia. Hoc totâ hac Disputatione est ostensum: & infra Disp. 117. de eo ex professo agetur.

ADULTIS omnibus sufficientia ad salutem a Deo provisâ esse media & remedia ostendimus; nunc de infantibus agendum, quorum plurimi sine remedio peccati originalis decedunt, in ipso scilicet matris utero frequenter extincti, nec lucem unquam aspiciunt, & prius penè vivere desinunt, quam incipiunt. Idem etiam est de aliis, qui quamvis in lucem editi sint, nullâ tamen humanâ ope aut industriâ applicari iis sæpè baptisimus potest.

I. Status præsentis questionis proponitur.

P. Vasquez 1. p. Disp. 96. secutus Gregorium in primum, Disp. 46. q. 1. Driedonem de Captivitate & Redemp. Gen. hom. tract. 5. cap. 1. & alios nonnullos, ait parvulis omnibus non dari media sufficientia ad salutem, iis scilicet, de quibus dictum est numero præcedente: ut enim inquit, parvuli dicantur habere media sufficientia ad salutem, in iis statui debent circumstantiis, ut saltem possint iis adulti succurrere, si velint, eosque Sacramento salutis abluere, quod in utero materno extinctis, eoque loco natis, ubi haberi aqua non potest, & statim post ortum è vita decedentibus fieri nequit.

II. Prima sententia negat parvulis omnibus dari media sufficientia.

Pater Suarez e contra, lib. 4. de Prædestinatione, cap. 4. Lessius de Prædestinatione num. 65. Valentia 1. p. q. 23. punct. 4. Tan. to. 2. Disp. 6. q. 2. Dub. 2. num. 21. & alii communiter affirmant, omnibus omnino parvulis sufficientia ad salutem media a Deo esse provisâ, utpote qui, quantum est ex se, vult illos salvari. Quod si contingat, inquit, eos non consequi salutem, non fiat per Deum, sed aliunde provenit, & præter illius intentionem.

III. Secunda sententia ait sufficienter esse parvulis omnibus provijum.

Hæc secunda sententia mihi videtur amplectenda, tum quia dignius de Deo loquitur, tum quia est variis Scripturæ locis conformior. Dicendum itaque Deum parvulis omnibus media sufficientia providisse: quamvis etenim non semper habeant media proxima, seu proximè applicata, ut per se videtur manifestum, impediens id sæpè causis naturalibus, quarum cursum sistere, earumque ordinem ac seriem intervertere Deus non tenetur; ipse tamen ex parte suâ remedia providit, eique per accidens est quod non applicentur.

IV. Dicendum parvulis omnibus Deum sufficientia media provisâ esse.

Probatur conclusio primò: Deus enim vult omnes homines salvos fieri, ut latè probatum est supra sect. 1. 2. & 3. ergo & parvulos, cum verè homines sint, & consequenter in generali illâ clausulâ comprehendantur: de quibus proinde rectè ad rem præsentem Sanctus Augustinus tom. 7. lib. 4. contra Julianum, capite octavo. Nunquid parvuli, inquit, homines non sunt, ut pertineant ad id, quod dictum est, omnes homines? Ergo quisquis dictum illud intelligendum censet, sicut verè intelligi debet de omnibus adultis, intelligere illud etiam debet de omnibus parvulis, & nullo fundamento quisquam eos à generali illâ Apostoli sententia excluderet. Ergo saltem debuit Deus media iis ad salutem sufficientia providisse.

V. Deus vult omnes homines salvos fieri, ergo & parvulos.

Vasquez nihilominus verba illa Apostoli restringenda ait ad solos adultos; addit enim, inquit, & ad agnitionem veritatis venire; ergo illos solos vult Deus salvos fieri, quos vult ad agnitionem veritatis

VI. Quo sensu vult Deus parvulos ad agnitionem veritatis venire.